

पाठ - 6 विज्ञानस्य महत्त्वम्

शब्द	=	अर्थ
मृतरम्	=	मोटर
वाष्पपीतः	=	जलयान
विद्युत्चालकम्	=	विजली का पंखा
विद्युच्चालिका	=	विजली का फूलहा
प्रापय	=	पहुँचाना
विद्युच्छीतकम्	=	रेफ्रीजरेटर
शक्नुमः	=	हम समर्थ होते हैं
मुद्रणयन्त्रम्	=	छपाई की मशीन
श्रृणुमः	=	सुनते हैं
शीततापनिगन्त्रकम्	=	सगरकडीशनर
सुरुचिकरम्	=	अधिक अच्छा
संठाणकम्	=	कैल्क्युलेटर
साहाय्यम्	=	सहायता
भूमिस्थाः	=	जमीन पर स्थित

1. संस्कृत में उत्तर लिखिए -
(क) किं तत्र पार्श्वे द्विचक्रिका अस्ति ?
आम् मम पार्श्वे द्विचक्रिका अस्ति ।

(ख) मृतरयन्त्रेण के कुत्र गच्छन्ति ?
मृतरयन्त्रेण जनाः सुदूरगमने गच्छन्ति ।

(ग) वायुयानेन कालाभः ? तत् केन मार्गेण गच्छति ?
जनाः वायुयानेन स्वल्पेन कालेन दूरस्थानं विदेशं वा गन्तुम् इच्छन्ति ।
तत् आकाशेन मार्गेण गच्छति ।

(घ) आकाशवाणी यन्त्रस्य किं कार्यं भवति ?
आकाशवाणीयन्त्रेण प्रतिदिनं समाचारान्, संगीतान्, भाषणानि, स्त्रीडाक्ट्रेसस्य
समाचारान् च श्रृणुमः पाठ्यक्रमस्य सहायकान् पाठान् च पठामः ।

(ड.) शुभभाग किं यन्त्रं शीचते ?
अस्मभ्यं दूरदर्शनम् यन्त्रं शीचते ।

२. संस्कृत में अनुवाद कीजिए -

(क) यह विज्ञान का युग है।
अयम् विज्ञानस्य युगः अस्ति ।

(ख) इस युगमें अनेक नए आविष्कार हुए।
अस्मिन् युगे अनेके नवीनाः आविष्काराः अभवन् ।

(ग) सभी आविष्कार मनुष्यों का महान् उपकार करते हैं।
सर्वे आविष्काराः मनुष्याणां महान् उपकारं कुर्वन्ति ।

(घ) लोग रॉकेट यन्त्र से चन्द्रमा पर पहुँच गए हैं।
जनाः रॉकेटयन्त्रेण चन्द्रं प्राप्नुवन्ति ।

(ङ) मुझे तो टेलीविजन यंत्र अच्छा लगता है।
माम् तु दूरदर्शनम् यन्त्रं शीचते ।

(च) रेडियो यन्त्र से भी मनोरंजन होता है।
रेडियो यन्त्रेण अपि मनोरंजनं भवति ।

(छ) टेलीफोन से हम क्षणभर में दूरस्थ मनुष्य से बात कर सकते हैं।
दूरभाषेण वयं क्षणमपि दूरस्थजनेन वार्तां कर्तुं शक्नुमः ।

३. रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए -

(क) विदेशों ^ग गमनाय वाष्पयानाः ^ग गम्भीरस्य समुद्रस्य यात्रां कृत्वा सुखेन
जनान् विदेशं प्राप्यन्ति ।

(ख) राडार नामानम् अपि यन्त्रं शत्रूः विमानानां भागमनं सूचयति ।

(ग) वयं गृहात् अल्पदूरमपि द्विचक्रिकया गच्छामः ।

(घ) ग्रामान्तरेषु नगरान्तरेषु च वयं वाष्पयानेन गच्छामः ।